

VALTIONEUVOSTON ASETUS TEOLLISUUDEN TUOTANTOPROSESSIEN VÄHÄHIILISTÄMISEN JA ENERGIATEHOKKUUDEN EDISTÄMISEEN SEKÄ ILMASTONEUTRAALIIN TALOUTEEN SIIRTÄMISEN EDISTÄMISEEN MYÖNNETTÄVÄSTÄ AVUSTUKSESTA

1. Johdanto

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ilmastopolitiikan yhtenä painopisteenä on päästöjä vähentävien ja hiiltä talteen ottavien ratkaisujen kiihtyvä kehitys teollisuudessa ja energiantuotannossa. Hallituksen tavoitteena on myös vahvistaa Suomen investointiympäristön houkuttelevuutta ja lisätä Suomeen suuntautuvia investointeja. Hallitusohjelman mukaisella investointiohjelmalla hallitus rakentaa kestävä kasvun edellytyksiä; investointiohjelmaan sisältyy yhtenä toimenpiteenä elinkeinopoliittinen varaus, jolla hallitus on varautunut elinkeinopoliittisiin tarpeisiin.

Valtionavustuslain (688/2001) nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin valtionavustuksista, joita voitaisiin myöntää merkittäville investointihankkeille 1) teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi sekä 2) investointien vauhdittamiseksi eräillä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta strategisilla aloilla. Avustusten tavoitteena on edistää hallituksen ilmasto- ja elinkeinopoliittisia tavoitteita.

Asetuksella säädettävät valtionavustusten ehdot perustuvat Euroopan komission antamaan tiedonantoon valtioneuvoston toimien puitteita koskevista tilapäisistä kriisi- ja siirtymäpuitteista talouden tukemiseksi Venäjän hyökättyä Ukrainaan (2023/C 101/03; *kriisi- ja siirtymäpuitteet*). Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan ja valtionapuviranomaisena toimivan Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin on tarkoitus avata avustusten määräaikainen haku mahdollisimman pian sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt tämän Suomen komissiolle ennakkoilmoittaman valtioneuvoston sisämarkkinoille soveltuvaksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö (*TEM*) pyysi asetusluonnoksesta lausuntoja ajalla 16.9.-11.10.2024.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville:

Ahvenanmaan maakuntahallitus

Akkuteollisuus ry

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Energiateollisuus ry

Energiavirasto

Innovaatorahoituskeskus Business Finland

Kemianteollisuus ry

Keskuskauppakamari

Metsäteollisuus ry

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK

Suomen Kuntaliitto

Suomen Yrittäjät

Teknologiateollisuus ry

Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Ympäristöministeriö.

Edellä mainitut toimittivat lausuntonsa valtioneuvoston oikeuskansleria, Energiavirastoa, Ahvenanmaan maakuntahallitusta ja Suomen Kuntaliittoa lukuun ottamatta.

Lisäksi lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi -sivustolla, jossa kenen tahansa oli mahdollista antaa lausunto.

TEM:lle annettiin asiassa 38 lausuntoa, jotka kaikki on julkaistu säädöshankkeen hankesivuilla *Valtioneuvoston asetus - tukiohjelma puhtaan siirtymän teollisille investoinneille* <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM070:00/2024>. Lausunnon antoivat edellä mainittujen tahojen lisäksi useat toimialoja/yrityksiä edustavat järjestöt ja yksittäiset yritykset.

Tämä lausuntoyhteenvedo on tiivistelmä TEM:lle annettujen lausuntojen keskeisestä sisällöstä. Yhteenvedo on laadittu asetuksen jatkovalmistelun tueksi, eikä se sisällä kaikkia lausuntojen sisältämiä asioita. Lausuntojen sanamuotoja on myös muokattu ja tiivistetty.

Asetusluonnoksen sisältämät ja tulevan valtioneuvoston tukiohjelman ehdot perustuvat valtaosin suoraan komission antamiin kriisi- ja siirtymäpuitteisiin, joihin myös komission tuleva valtioneuvoston hyväksyntä tulee perustumaan. Näiltä osin asetusluonnoksen muutosmahdollisuudet ovat rajalliset. Kriisi- ja siirtymäpuitteiden jäsenvaltioille tarjoaman kansallisen liikkumavaran puitteissa kansallisesti määriteltyjen asetusluonnoksen ehtojen osalta lausunnoissa esitettyjä muutoksia tarkastellaan jatkovalmistelussa, ja ne otetaan huomioon valmisteltavan tukikokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisilta osin.

Annetuissa lausunnoissa on tähän yhteenvedoon sisällytettyjen asioiden lisäksi esitetty useita muita, yksityiskohtaisia ehdotuksia tukiohjelman yksittäisten ehtojen muuttamiseksi ja/tai ehtojen perusteluiden selventämiseksi. Myös kaikkia näitä yksityiskohtaisia näkemyksiä tarkastellaan ja arvioidaan osana jatkovalmistelua.

Lausuntokierroksella olleeseen asetusluonnokseen tullaan myös tekemään komission valtioneuvoston päätöksen mahdollisesti edellyttämät muutokset ennen asetuksen esittelyä ja antamista.

2. Tiivistelmä lausunnoista

Lähes kaikissa lausunnoissa kannatetaan avustusmuotoisen puhtaan siirtymän investointien tukiohjelman käyttöönottoa. Lausuntoihin sisältyy kuitenkin useita merkittäviä huomioita ja muutosehdotuksia koskien muun muassa

- tukiohjelman soveltamisalaa (tuettavien investointihankkeiden hyväksyttävien kustannusten euromääräinen alaraja; sisällölliset soveltamisalan rajaukset, kuten verkkosähköllä tuotettavan vedyn/vähähiilisen vedyn hyödyntämismahdollisuuden poissulkeminen, sekä kriisi- ja siirtymäpuitteiden jakson 2.5.1. jättäminen soveltamisalan ulkopuolelle)
- biomassan päästöjen huomioon ottamista kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisinvestoinneissa
- tukien vaikuttavuutta ja taloudellisten vaikutusten arvioinnin puuttumista asetusluonnoksen perusteluista
- tukiohjelman tiukkaa aikataulua (tuet myönnettävä 31.12.2025 mennessä; asetusluonnoksen jakson 2 mukaisten hankkeiden oltava valmiita ja toiminnassa kolmen vuoden kuluessa tuen myöntöpäätöksestä)
- valtionapuviranomaisen Business Finlandin täytäntöönpanotehtävän edellyttämää riittävää resursointia.

Lisäksi lausunnoissa on esitetty yleisiä valtioneuvoston politiikkaa koskevia huomioita, joita ei ole sisällytetty tähän yhteenvedoon.

Valtiovarainministeriö kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että valtionavustuksen saavan yhtiön kotipaikka vaikuttaa Suomen julkiseen talouteen yhteisöverotuottojen muodossa, mikä olisi tärkeä

huomioida kokonaisarvioinnissa. Lisäksi ilmastotavoitteiden, julkisen talouden ja kansantalouden kannalta merkittävään investointihankkeeseen tulee olla kustannustehokas, eli hanke tuottaa euroa kohti suurimmat päästövähennykset verrattuna muihin päästövähennysmahdollisuuksiin. Pelkkä investointikustannuksen suuruus ei kerro kansantaloudellisesti merkittävästä hankkeesta, vaan olisi tärkeää arvioida myös hankkeen elinkaaren kansantaloudelliset vaikutukset, kuten sen tuottamat arvonlisä- ja työllisyysvaikutukset.

Valtiovarainministeriö toteaa, että asetuksen perustelumuioluonnosta tulisi täydentää ennen rahanasiainvaliokunnan ja valtioneuvoston yleisistunnon käsittelyä erillisellä taloudellisia vaikutuksia (ml. budjettivaikutukset) koskevalla luvulla. Valtiovarainministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että investointiohjelman menot katetaan hallitusohjelman mukaisesti omaisuustuloja ja tuloutuksia lisäämällä. Hallituksen talousarvioneuvottelun pöytäkirjamerkinnän mukaan ”määrärahat investointiohjelman toimien toteuttamiseen voidaan ottaa vaalikauden aikana annettaviin valtion talousarvioesityksiin, lisätalousarvioesityksiin ja julkisen talouden suunnitelmiin sitä mukaa, kun päätöksiä omaisuustuloja lisäävistä ratkaisuista on tehty ja/tai lisätuloja on tuloutettu valtiolle. Liikennehankkeiden sekä muiden myöntövaltuuden nojalla budjetoitavien kokonaisuuksien osalta edellytetään koko valtuuden määrää vastaavan tulovirran kertymistä ennen valtuuden ottamista talousarvioesitykseen.” Omaisuustulojen kertymistä tarkastellaan talousarvioprosessien yhteydessä investointiohjelman mukaisia menoja budjetoitaessa.

Ympäristöministeriö toteaa lausunnossaan, että ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luontokadon pysäyttäminen edellyttävät yrityksiltä mittavia investointeja. Ympäristöministeriö pitää tukiohjelmaa tärkeänä, jotta vihreän siirtymän investointitarpeisiin voidaan vastata ja kotiuttaa investointeja Suomeen. Ministeriö korostaa, että ilmastoneutraaliin talouteen siirtyminen edellyttää ilmastopäästöjen lisäksi myös muiden ympäristö- ja kiertotalousvaikutusten tarkastelua. Asetusluonnoksen 13 §:ää (asetusluonnoksen luku 2/avustushakemusten vertailussa sovellettavat perusteet) voisi harkita muutettavaksi muotoon, jossa ympäristö- ja kiertotalousvaikutukset olisi erillisenä vertailussa sovellettavana perusteena ja tuleva kohta 5. sisältäisi muut mahdolliset vaikutukset. Muutoin muiden ympäristö- ja kiertotaloustavoitteiden painoarvo hakemuksia vertailtaessa voi olla liian pieni.

Innovaatorahoituskeskus Business Finland toteaa lausunnossaan, että avustusmuotoinen investointitukiohjelma ja sen kanssa rinnakkain toteutettava investointien verohyvitys ovat niin yksittäisten tukien kuin kokonaisuuden osalta erittäin merkittäviä. Business Finland pyytää valtiovarainministeriötä ja työ- ja elinkeinoministeriötä osoittamaan tukiohjelmien täytäntöönpanon edellyttämät riittävät toimintamäärärahat tai vaihtoehtoisesti osoittamaan tehtävät, joista Business Finland voi luopua siirtääkseen niistä resursseja tukiohjelmien täytäntöönpanotehtäviin.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää tukiohjelman tavoitteita kannatettavina. Liitto näkee tärkeänä, että valtion ja alueiden välistä dialogia vahvistetaan strategisten investointien ohjaamiseksi kansallisesti ja alueellisesti tärkeisiin kärsiä. Asetusluonnoksen mukaiseen tuettavien investointien hyväksyttävien kustannusten alarajaan liittyen liitto toteaa, että on tilanteita, joissa merkittävän strategisen vaikutuksen omaavat hankkeet jäävät alle esitetyn alarajan ja että pienemmilläkin hankkeilla voidaan vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja edistää puhdasta siirtymää. Tulisi löytää toimintamalli ja rahoituskanava, jolla kyettäisiin edistämään myös 30 miljoonan euron kynnyksarvon alittavien strategisten hankkeiden saamista Suomeen. Keski-Pohjanmaan liitto toteaa tukiohjelman määräaikaisuuden voivan aiheuttaa haasteita investointeja harkitseville yhtiöille.

Pohjanmaan liitto pitää tukiohjelmaa kannatettavana ja puoltaa sitä, että tuilla tavoitellaan merkittäviä investointeja. Investoinnin kustannusten vähimmäismäärää tulisi kuitenkin alentaa esimerkiksi 10 tai 20 miljoonaan euroon. Tiukka aikaraja avustusten myöntämiselle ja käyttämiselle on tukiohjelman heikkous. Asetusluonnoksen 13 §:ssä käytettyjä vertailuperusteisiin tulisi sisällyttää vahvemmin innovatiivisuus. Pohjanmaan liitto kiinnittää huomiota myös teknologianeutraalisuuteen, esimerkiksi asetuksen 9 §:n soveltaminen liian tiukasti voi tästä näkökulmasta olla todella haasteellinen. Onko uusia vetyä jo olemassa tarpeeksi?

Vaasan seudun kehitys Oy (VASEK) pitää ehdotettuja valtioneuvoston tukitoimenpiteitä välttämättöminä. VASEK toteaa, että esimerkiksi akkuarvoketju tarjoaa sekä kansallisesti että Euroopan laajuisesti valtavia mahdollisuuksia, mutta on uusi kasvuala, joka pitää sisällään sekä markkina- että teknologiariskejä.

Esitetyt tukimuodot (avustus ja verohyvitys) mahdollistavat investointipäätösten vauhdittamista sekä rahoituspakettien kokoamista. VASEK kiinnittää huomiota tukien myöntämisen määräaikaan 31.12.2025 ja korostaa aikataulujen ja läpinäkyvien prosessien tarpeellisuutta. VASEK toteaa yhteyden ns. investointinyrkin toimintaan, tiedonkulkuun, prosesseihin ja sujuvuuteen sekä korostaa esimerkiksi tarvittavia investointeja liikennejärjestelmän kehittämiseen investointien vauhdittamisessa.

Akkuteollisuus ry toteaa, että investointien verohyvitys ja avustus ovat oikeansuuntaisia toimenpiteitä. Suomen Malmijalostus Oy:n teettämän selvityksen mukaan vähäinen investointituki on suurin yksittäinen este sille, että akkuinvestoinnit kohdistuisivat Suomeen. Akkuteollisuus suosittaa tukielpoisen investoinnin alarajaksi esimerkiksi 50 miljoonaa euroa. Avustus tulisi kohdistaa vain kokonaan uusien tai toimintaansa merkittävästi laajentavien teollisuushankkeiden tukemiseen. Vakiintuneen teollisen toiminnan kehitysinvestoinnit pystytään tyypillisesti rahoittamaan yhtiön omasta taseesta, ja oikea tukimuoto tällöin olisi esimerkiksi yhteisöverotuksen huojennus. Kokonaan uusien teollisuushankkeiden osalta puolestaan suora tukirahoitus on ratkaisevan tärkeää rahoitusriskin vähentämiseksi ja kansainvälisen kilpailukyvyn ylläpitämiseksi.

Akkuteollisuus pitää tärkeänä, että tuen kriteereitä ei rajata liian tiukoiksi. Akkukemikaalit ja -kennot ovat keskeisiä akkujen tuotannossa tarvittavia komponentteja ja näin ollen niiden valmistus on avustuksen piirissä. Myös akkujen valmistus tulee olla avustuksen piirissä. Puhuttaessa talteenotosta tulisi varmistaa, että materiaalien kierrätys kuuluu kyseisen termin alle. Lisäksi tulee huomioida, että materiaalien talteenotto sisältää myös valmistelevia prosesseja, jotka eivät ole suoraan materiaalin käsittelyä – mutta sitä tukevia toimintoja, joiden tulee myös olla tuen piirissä.

Akkuteollisuus ehdottaa, että rahoitettavien hankkeiden töiden tulee alkaa viimeistään 12 kuukauden sisällä myönteisen rahoituspäätöksen saamisesta. Muutoin on riskinä, että rajallista tukea varataan hankkeisiin, jotka eivät tuesta huolimatta toteudu. Se pitää tuen myöntämisen aikarajaa liian tiukkana. Business Finlandissa tulee olla riittävät resurssit hakemusten arviointiin ja tukipäätösten tekemisen aikarajan.

Bioenergia ry katsoo, että asetuksen tulisi mahdollistaa myös tuki kriisi- ja siirtymäpuitteiden jakson 2.5.1 mukaisesti (Investointituki uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseen ja energian varastointiin).

Tarkasteltaessa puitteiden jakson 2.6. mukaista kasvihuonekaasupäästöjen vähenemistä Bioenergia pitää syrjivänä ja epäohdonmukaisena sitä, että huomioon tulee ottaa myös biomassan poltosta aiheutuvat todelliset päästöt. Vähähiilistämisen supistaminen ainoastaan sähköistämiseen, vetyyn ja vedystä tuotettuihin polttoaineisiin ei ole teknologianeutraalia. EU ja Suomi noudattavat kasvihuonekaasuinventaariossaan hallitustenvälisen ilmastopaneeli IPCC:n ohjeistuksia ja biomassan päästöt on jo kertaalleen laskettu kasvihuonekaasuinventaarioon maankäyttösektorilla.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoo lausunnossaan, että kriisi- ja siirtymäpuitteiden kansallinen liikkumavara on tarpeen käyttää täysimääräisesti ja esittää tukiohjelman ulottamista myös puitteiden 2.5.1. jakson mukaisiin investointeihin siten, että maatuulivoima- ja aurinkovoimahankkeet rajattaisiin ulkopuolelle. Olisi myös hyödyllistä, että hiilidioksidin talteenoton, hyödyntämisen ja varastoinnin hankkeet luettaisiin avustuksen soveltamisen piiriin.

EK toivoo 30 miljoonan euron hyväksyttävien kustannusten rajaa alennettavaksi 10 miljoonaan euroon ja esittää huolen siitä, että tukiohjelman aikataulu voi tehdä erittäin suurten hankkeiden avustuksen hakemisesta haastavaa. Korkea alaraja myös rajaa esimerkiksi palvelusektorin puhdasta siirtymää edistäviä investointihankkeita tuen ulkopuolelle. Hallitus voisi myös arvioida sellaisten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointimekanismien luontia, jotka kohdistuvat myös palvelusektorille.

Asetusluonnoksen mukaan avustus ei sovellu verkkosähköllä (ml. osin ydinvoimalla) tuotettua vähähiilistä vetyä hyödyntävien teollisten tuotantoprosessien vähähiilistämisen investointien tukemiseen, vaikka tämä olisi valtiotukisääntöjen kriisi- ja siirtymäpuitteissa mahdollista. Puitteiden kohdan 81 i alakohta (iii) vastaa EK:n mukaan komission esittämää vähähiilisen vedyn tuotantokriteeriä. Näin ollen EK ei näe, että sen toteutettavuudessa pitäisi olla Suomen kohdalla suuria haasteita.

EK toteaa, että 36 kuukauden aikaraja (puitteiden jakso 2.6.) investoinnin valmistumiselle on lyhyt. Suomen tulisi hyödyntää kriisi- ja siirtymäpuitteiden sallimia ajallisia reunaehtoja täysimääräisesti. Tulisi sallia tuen myöntäminen hankkeille, jotka on aloitettu 9.3.2023 tai sen jälkeen, siltä osin kuin puitteet sen mahdollistavat, kuten esimerkiksi Saksa on tehnyt. Asetuksessa on (kriisipuitteen edellyttämien tavoin) asetettu sanktio sille, jos laitos ei ole valmis ja toiminnassa 36 kuukauden kuluessa investointihyvityksen myöntämispäivästä. EK katsoo, että tuen 20 % maksuosuuden pidättämistä ei pitäisi tehdä, jos viivästyminen ei ole johtunut yhtiöstä. Tuensaajalla tulisi myös olla mahdollisuus perustelusta syystä hakea lisäaikaa hankkeen loppuunsaattamiselle.

EK huomauttaa, että Business Finlandin toiminnassa täytyy varmistaa riittävät resurssit valtionapupäätösten sujuvaksi ja viivytyksettömäksi käsittelyksi huomioiden tukiohjelman tiukka aikataulu.

Elintarviketeollisuusliitto ry toteaa, että ehdotettu investointituki on rajattu siten, että vain harvoilla ruoka-alan liittyvillä investoinneilla olisi mahdollisuus hyödyntää sitä. ETL:n vähähiilisyystiekartan mukaan päästövähennystavoitteiden saavuttaminen edellyttää elintarvikealan arvoketjulta merkittäviä investointeja ja uuden teknologian käyttöönottoa, mikä näkyy tuotantokustannuksissa ja vaikuttaa suomalaisen elintarvikealan kansainväliseen kilpailukykyyn. Vähähiilisten toimintatapojen edistämiseksi on varmistettava investointituet kotimaisen teollisuuden uudistumiseen. ETL katsoo, että investointikustannusten alaraja 30 miljoonaa euroa on liian korkea. ETL kiinnittää myös huomiota kriisi- ja siirtymäpuitteiden 2.6.-jakson mukaisten investointien 36 kk:n valmistumisvaatimukseen - tämä puoltaisi tukikelpoisten hankkeiden ala-ajan tarkastelua. Liitto kiinnittää huomiota myös tähän liittyviin erilaisiin sanktiojärjestelmiin verohyvityksessä ja avustuksissa.

ETL pitää tärkeänä, että uusiutuvan energiaan tuotantoon tai varastointiin liittyvät biokaasuinvestoinnit sisältyisivät investointiavustuksen piiriin. Asetusta tulisi muuttaa siten, että uusiutuvan energian tuotanto ja varastointi sisältyisivät tuettaviin hankkeisiin kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukaisesti, siten, että uusiutuvan sähkön tuotantoon tähtäävät maatuulivoima- ja aurinkovoimahankkeet rajattaisiin tukiohjelman ulkopuolelle. Ruoka-alan puhtaan siirtymän ja päästöjen vähentämisen näkökulmasta olisi tärkeää varmistaa, että tuen piirissä olisivat investoinnit puhtaasta vedystä valmistettavan ammoniakkin tuotantoon. Ammoniakkia voidaan käyttää lannoitteiden valmistuksessa korvaamaan fossiilisen energian avulla valmistettua ammoniakkia. Ammoniakkia voidaan käyttää myös polttoaineena

Sitä, että tarkasteltaessa kasvihuonekaasupäästöjen vähenemistä otetaan huomioon myös biomassan poltosta aiheutuvat todelliset päästöt ei pidä perusteltuna; tämä ei vastaa energiasektorilla käytössä olevaa laskentatapaa.

ETL katsoo, että 13 §:n 4 kohdassa avustushakemusten vertailussa sovellettaviin perusteisiin tulisi lisätä vaikutukset huoltovarmuuteen.

Energiateollisuus ry katsoo, että tukiohjelma on hyvä saada käytäntöön mahdollisimman nopeasti ja sen soveltamisalan on oltava mahdollisimman laaja. Myös hiilidioksidin talteenottohankkeet tulisi sisällyttää avustuksen piiriin (investoinnit, jotka vähentävät suoria tuotantoprosessien päästöjä hiilidioksidin talteenoton avulla). Energiateollisuus kiinnittää huomiota verkkosähköllä (ml. osin ydinvoimalla) tuotettua vetyä hyödyntävien teollisten tuotantoprosessien vähähiilistämisen investointien jättämiseen tukiohjelman ulkopuolelle. Kriisi- ja siirtymäpuitteiden kohdan 81 i alakohda (iii) vastaa sen mukaan komission esittämää vähähiilisen vedyn tuotantokriteeriä, eikä siten toteutettavuudessa pitäisi olla Suomen kohdalla suuria haasteita. Avustukseen oikeuttavana energiatehokkuusinvestointina tulisi tarkastella myös hukkalämpöjen talteenottoa, joka vähentää muun energian kulutusta muussa teollisessa toiminnassa.

Energiateollisuus kiinnittää huomiota siihen, että avustuksen hakuaika tulee olemaan melko lyhyt. Yrityksillä tulee olla hyvissä ajoin tieto hakemuksen aikaikkunasta, eli milloin hakemuksen voi jättää ja milloin hakemusaika päättyy. Business Finlandille tulee osoittaa riittävät resurssit hakemusten käsittelyä varten.

Kaivosteollisuus ry katsoo, että kriisi- ja siirtymäpuitteiden jäsenvaltiolle antama liikkumavara on tarpeen käyttää täysimääräisesti ja tukee ajatusta ottaa jaksot 2.6. ja 2.8. käyttöön mahdollisimman laajasti. Jakson 2.8. osalta Kaivosteollisuus korostaa mahdollisuutta saada avustusta tuotannollisiin

investointeihin tiettyihin puhtaan siirtymän kannalta välttämättömien strategisten tai kriittisten raaka-aineiden tuotantoon tai talteenottoon. Kaivosteollisuus esittää, että tuen myöntämisen ehtona pidettävää hyväksyttävien kustannusten rajaa lasketaan 25 miljoonaan euroon.

Kemianteollisuus ry katsoo, että Suomeen kaavailtu verohyvitys ja investointiavustus ovat oikeasuuntaisia, joskin lyhytaikaisia toimenpiteitä. Kemianteollisuuden mukaan esitetty tuettavan investoinnin kustannusten 30 milj. euron alaraja on korkea ja sitä tulisi laskea, jotta pk-yritystenkin investointeja saataisiin paremmin liikkeelle. Kemianteollisuus toteaa myös, että investointiavustuksen ehtona oleva 36 kuukauden määräaika voi suurten investointihankkeiden osalta olla erityisen haastava. Tähän liittyvän sanktioinnin osalta erityisen tärkeää on huomioida tilanne, jossa myöhästyminen johtuu yrityksestä riippumattaomasta tahosta, kuten esimerkiksi alihankkijasta tai viranomaisesta. Tällöin viimeisen erän kokoon tai maksuaikatauluun tulisi saada joustoa.

Kemianteollisuus kehottaa varmistamaan, että Business Finlandissa on riittävät resurssit hakemusten arviointiin ja tukipäätösten tekemiseen aikarajan puitteissa.

Keskuskauppakamari pitää tukiohjelmaa tarpeellisena ja kansainvälisessä vertailussa perusteltuna. Keskuskauppakamari pitää tarkoituksenmukaisena, että avustus vastaisi mahdollisimman pitkälle kriisi- ja siirtymäpuitteiden vaatimuksia ja sitä ei rajoitettaisi tarpeettomasti kansallisesti. Keskuskauppakamari katsoo, että esitettävää 30 milj. euroa alempi investoinnin vähimmäiskokoraja, esimerkiksi 10 milj. euroa, olisi muiden EU-maiden käytännön mukaista eikä rajaisi tarpeettomasti avustuksen piiriin soveltuvia hankkeita. Avustuksen ja puitteiden kriteerit ohjaavat joka tapauksessa tuen kohdentumista vaikuttavuudeltaan merkittäviin hankkeisiin.

Investointien verohyvityksestä poiketen tukiohjelmassa ei sovellettaisi kriisi- ja siirtymäpuitteiden jaksoa 2.5.1., joka kattaa esimerkiksi uusiutuvan energian, energiavarastot, vedyn ja uusiutuvat polttoaineet. Keskuskauppakamari pyytää työ- ja elinkeinoministeriötä selventämään tukien kokonaisuutta, ja tarvittaessa laajentamaan soveltamisalaa vastaavaksi kuin verohyvityksessä.

Keskuskauppakamari esittää, että verkkosähköllä tuotettu vety hyväksytään teollisten prosessien päästöjen vähentämisessä puitteiden jakson 2.6 ehtojen mukaisesti. Verkkosähkön mukaan ottamisesta tulisi luopua vain, mikäli sen arvioidaan vaarantavan koko avustuksen käyttöönoton etenemisen.

Asetusluonnoksen mukaan teollisuuslaitosten kasvihuonekaasupäästöjen vähenemistä tarkasteltaessa on otettava huomioon myös biomassan poltosta aiheutuvat todelliset kasvihuonepäästöt. Vaatimus on kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukainen. Keskuskauppakamari huomauttaa, että vaatimus on hakijan kannalta epäselvä ja osin ristiriitainen voimassa olevan EU- ja kansallisen lainsäädännön kanssa. Esimerkiksi teollisuuslaitoksia koskevan päästökauppadirektiivin ja päästökauppalain mukaan kestävyyskriteerit täyttävä biomassa lasketaan nollapäästöiseksi. Esityksen jatkovalmistelussa olisi täsmennettävä, mitä biomassan polton kasvihuonepäästöjen huomiointi käytännössä tarkoittaa, ja varmistettava että se on linjassa muun lainsäädännön kanssa siten, että kestävyyskriteerit täyttävä biomassa lasketaan nollapäästöiseksi.

Keskuskauppakamari pitää avustuksen notifiointia kriisi- ja siirtymäpuitteiden nojalla perusteltuna erityisesti hankkeen kiireellisyyden tähden, mutta huomauttaa, että nyt valmisteltu investointiverohyvityksen ja suoran avustuksen kokonaisuus sisältää katvealueita johtuen puitteiden soveltamisalasta. Jatkossa Suomen olisi arvioitava, tarvitaanko esimerkiksi ympäristö- ja energiasuuntaviivojen nojalla notifoitu mekanismi, jolla voidaan avustaa muun muassa hiilidioksidin talteenottohankkeita.

Metallinjalostajat ry toteaa lausunnossaan, että kriisi- ja siirtymäpuitteiden jättämä kansallinen liikumavara on tarpeen käyttää täysimääräisesti, eikä ehtoja tule tiukentaa kansallisella sääntelyllä. Puitteiden jakson 2.6. osalta Metallinjalostajat toivoo, että uusiutuvista lähteistä tuotetun biohiilen valmistus ja sen teollinen käyttö kuuluisivat avustuksen piiriin. Metallurgisen koksen korvaaminen biohiilellä on tärkeä osa terästeollisuuden puhdasta siirtymää ja tulisi kuulua investointituen piiriin. Samoin verkkosähköllä tuotettua vetyä hyödyntävät hankkeet tulisi sisällyttää avustuksen piiriin. Jakson 2.8. osalta se korostaa mahdollisuutta saada avustusta tuotannollisia investointeja tiettyihin puhtaan siirtymän

kannalta välttämättömien strategisten hyödykkeiden tuotantoon, näihin liittyvien komponenttien tuotantoon sekä erityisesti kyseisten laitteistojen ja komponenttien tuotannossa tarvittavien kriittisten raaka-aineiden tuotantoon tai talteenottoon.

Metallinjalostajat pitää tärkeänä varmistaa, että Business Finlandille osoitetaan riittävät resurssit neuvonta- ja tukipalveluiden tarjoamiseen sekä nopean päätöksenteon mahdollistamiseen.

Metsäteollisuus ry kannattaa asetusta. Metsäteollisuus kuitenkin katsoo, että investoinnin koon soveltamiskynnys tulee alentaa yhteen miljoonaan euroon. Avustusmallin ehdollisuudet tulee myös kansallisesti selkeyttää johdonmukaisiksi päästökaupan kanssa. Kansallinen rajaus jättää verkkosähköllä tuotettua vetyä hyödyntävien teollisten tuotantoprosessien vähähiilistämisinvestoinnit tuen ulkopuolelle on poistettava, sillä Suomelle on tärkeää edistää vähäpäästöisen verkkosähkön hyödyntämistä vedyntuotannossa. Suomen poikkeuksellisen puhtaalla verkkosähköllä voitaisiin tuottaa paljon nykyistä enemmän juuri vähähiilistä vetyä, mikä mahdollistaisi Suomessa laaja-alaisen vetytalouden kehityksen sekä tehokkaan teollisuuden vähähiilistämisen. Metsäteollisuus katsoo myös, että tuen myöntämisen tulisi kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukaisesti olla mahdollista myös 9.3.2023 jälkeen aloitettujen hankkeiden laajentamiseen.

Investointien ehdot tulee yhdenmukaistaa päästökaupan vakiintuneiden sääntöjen kanssa. Biomassan poltosta aiheutuvien todellisten kasvihuonepäästöjen osalta on tärkeää huomata, että kestävyyskriteerit täyttävä biomassa on päästökaupassa nollapäästöistä, jonka tulee olla lähtökohtana myös asetuksen päästöjen vähentämistä koskevissa vaatimuksissa. Tällöin päästövähentämisen laskenta on johdonmukainen myös päästökaupan ilmaisjaon viitearvoja koskevan ehdollisuuden kanssa.

Muoviteollisuus ry pitää erittäin tarpeellisena asetusluonnoksen taustalla olevaa tavoitetta houkuttella fossiilisia päästöjä vähentäviä investointeja Suomeen. Ilman investointeja Suomessa ei pian pystytä tarjoamaan kotimaisia kierrätyskelpoisia kuluttajamuoveja markkinoille, yhtä PET-pullojen kierrätysyksikköä lukuun ottamatta.

Muoviteollisuus katsoo, että esitettävä tuettavien investointien alaraja on korkeahko ja että myös pk-teollisuuden pienempiä investointeja pitäisi tukea. Aikaikkuna investointiavustuksen hakemiseen on lyhyt, ja aikataulu tulisi julkaista mahdollisimman pian. Muoviteollisuus kuitenkin pitää puitteiden jakson 2.6. investointien 36 kuukauden valmistumisaikaa kohtuullisena, kun kyseessä on julkisten varojen käyttö. Se huomauttaa myös, että pelkkä teollisuuslaitoksen päästöhistorian vertailu ei anna koko kuvaa hankkeen kokonaisvaikuttavuudesta päästöjen vähentymiseen.

Palvelualojen työnantajat Palta ry pitää erittäin valitettavana, että tukikelpoiseksi ei ehdoteta uusiutuvaan energiaan liittyviä hankkeita, esimerkiksi sähköpoltoaineiden valmistusta, toisin kuin valmis-teilla olevassa verohyvityksessä. Puhdasta siirtymää tulee edistää teknologianeutraalisti ja minimoida pyrkimys ”voittavien teknologioiden” valitsemiseksi. Erityisesti lento- ja meriliikenteen puhtaiden polttoaineiden tuotantoinvestointien tulee olla tukikelpoisia investointitukiohjelmassa.

Päivittäistavarakauppa ry pitää tukiohjelmaa perusteltuna. Se kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että maa- ja metsätalouden vähähiilisyystoimet ovat jääneet vähäisiksi, ja kaupan toimialalla koetaan uhkana se, että maankäyttösektorin vähäiset tulokset ilmastopäästöjensä vähentämiseksi aiheuttaisivat lisää päästöjen vähentämisen vaatimuksia taakanjakosektorille, kuten liikenteeseen. Hallituksen investointiohjelman seuraavissa vaiheissa tulee edistää ilmastopäästöjen vähentämistä taakanjakosektorilla ja maankäyttösektorilla. Erityisesti palveluiden, kuten kaupan vähähiilisyystoimet ovat jääneet tukien ulkopuolelle ja ne tulee huomioida jatkossa.

Palkansaajakeskusjärjestöt **SAK ja STTK** katsovat antamassaan yhteisessä lausunnossa, että myös suurille yrityksille suunnatut määräaikaiset suorat tuet voivat olla perusteltuja osana kestävästä teollisuus- ja energiapolitiikkaa. Samalla kun vähintään 30 miljoonaa euroa investoivat suuret yritykset saavat hakea esitettyjä suoria tukia, olisi kuitenkin varmistettava, että myös kestävään vihreään siirtymään panostavat pk-yritykset sekä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen TKI- tutkimus saavat tukia omille toimilleen.

Asetusluonnoksen 5 pykälään olisi syytä lisätä poissulkuperusteeksi yritysten ja sen johdon vakavat työolainsäädäntörikkomukset. Lisäksi asetuksella tai sen ohessa Business Finlandin antamilla tarkemmillä ehdoilla pitää varmistaa avustuspäätöstä tehtäessä, että valtiontuilla edistettävät vihreät investoinnit ovat sosiaalisesti kestäviä. Tukivaatimuksiin tulee lisätä oikeudenmukaisen siirtymän kriteereitä (vrt. IRA). Yksi investoinnin saannin pakollisista kriteereistä pitäisi olla osaamispääomaan panostaminen. Pykälän 10 hyväksyttävät kustannukset, kohtaan muut investointikustannukset, tulee lisätä vastaava teksti kuin pykälässä 15 hyväksyttävät kustannukset: kuten tietotaitoon (luonnoksessa sana tietotietoon) tai muuhun henkiseen omaisuuteen liittyvät kustannukset.

Pykälässä 13 avustushakemusten vertailussa sovellettavat perusteet mainitaan kohdassa 4) muiden vaikutusten ohessa myös vaikutukset työllisyyteen ja aluetalouteen. SAK ja STTK toteavat, että vaikka tämä kriteeri on listassa viimeisenä, sen painotuksen tulisi olla avustushakemusten vertailussa merkittävä.

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry kannattaa tukiohjelman käyttöönottoa, mutta ehdottaa että soveltamisalaan lisätään kriisi- ja siirtymäpuitteiden 2.5. jakson toimet (eli uusiutuvan energian tuotanto sekä uusiutuvan energian tuotanto ja varastointi). Yhdistys pitää tärkeänä, että uusiutuvan energiaan tuotantoon sekä uusiutuvan energiaan tuotantoon ja varastointiin liittyvät biokaasuinvestoinnit sisältyisivät ohjelman piiriin. Biometaanin voisi olla toimiva ja kustannustehokas ratkaisu pienemmän kokoluokan teollisuusprosessien vähähiilistämiseen, joissa sähköistäminen ei ole mahdollista. Esimerkiksi nestekaasun voisi korvata biometaanilla. Yhdistys pitää tärkeänä, että Suomessa olisi kannustinmekanismi myös pienemmän kokoluokan teollisuuden vähähiilistämishankkeisiin.

Suomen uusiutuvat ry (SURF) kannattaa asetuksen mahdollistamaa sähköistämistukea. Uusiutuva energia mahdollistaa teollisuuden investoinnit, ja ala on myös valmis teollisuuden sähköistymiselle. Suomen uusiutuvat pitää perusteltuna uusiutuvan (vihreän) vedyn roolin tunnistamista. Suomen uusiutuvat katsoo, että avustuksen kohderyhmään olisi perusteltua sisällyttää myös 30 miljoonaa euroa pienemmät investoinnit esimerkiksi 10 miljoonan rajalla.

Suomen Yrittäjät ry suhtautuu esitykseen kriittisesti. Investointiavustus suurille investoinneille tarkoittaa sitä, että Suomi lähtee mukaan suurten EU-maiden aloittamaan valtiontukikilpailuun. Tiukka aikataulu, tuen rajaaminen tietyntyökoisiin hankkeisiin ja korkea tukitaso muodostavat enemmän riskejä kuin mahdollisuuksia. Täysin uusia investointihankkeita ei käytettävissä olevan aikataulun kriisi- ja siirtymäpuitteissa kyetä tekemään. Investointiavustus on julkisen talouden näkökulmasta kallis. Investointiavustuksen kohdistaminen vain mittaluokaltaan suuriin investointeihin vääristää kilpailua erikokoisten vihreän teknologian kehittäjien välillä. Tuen vääristävyyttä lisää se, että investointiavustus ja valmisteilla oleva verohyvitykseen perustuva tukiohjelma investointien tukemiseksi kohdistuisivat pitkälti samanlaisiin investointihankkeisiin.

Suomen Yrittäjät katsoo, että tuen kriteerejä tulee täsmentää siten, että tuki rajautuu vain sellaisiin vihreän talouden hankkeisiin, joista saadaan paras pidemmän aikavälin yhteiskunnallinen hyöty. Investointiavustus tulee suunnata ja rajata ensisijaisesti uudentyypisiin uutta teknologiaa, osaamista ja kilpailukykyä synnyttäviin investointeihin. Tällaiset hankkeet ovat kokoluokaltaan yleensä enemmän miljoonia euroja kuin kymmeniä miljoonia euroja, joten investoinnin minimikokorajaa tulisi laskea selvästi alemmaksi. Investointiympäristöä voidaan kehittää vähemmän haitallisilla tuilla: Julkinen pääomasijoittaja voisi edistää investointeja siten, että investointeihin lisättäisiin epäsymmetrisen tuotonjako ja/tai riskinjako. Tällä tavoin julkinen pääomasijoittaja voisi vivuttaa yksityistä pääomaa investointeihin jopa kymmenkertaisesti. Mallin etuna olisi myös se, että epäsymmetrisestä tuotonjaosta ja/tai riskinjaosta huolimatta markkinat arvioisivat investointien kannattavuutta.

Teknisen Kaupan Liitto ry pitää esitettyä investointiavustusta kannatettavana. Aikaikkuna investointiavustuksen hakemiseen tulee olemaan lyhyt ja investointeja harkitsevilla yhtiöillä tulee olla hyvissä ajoin tieto siitä, milloin hakemuksia voi alkaa jättää sekä vastaavasti, milloin haku aika umpeutuu. Teknisen Kaupan Liitto on huolissaan Business Finlandin resursseista käsitellä hakemuksia riittävän nopeasti.

Liitto ehdottaa investointihankkeen alarajaksi 10 miljoonaa euroa. Tällä muutoksella saataisiin merkittävä määrä keskisuuria hankkeita liikkeelle, joiden vaikuttavuus Suomen kasvihuonepäästöjen vähentymiseen ja talouden kasvuun olisi huomattavasti suurempi kuin vain "suurten investointien".

Teknologiateollisuus ry toteaa, että 36 kuukauden aikaraja teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen- ja energiatehokkuusinvestoinneille on tiukka. Hakuprosessiin ennättävien hankkeiden tulee olla jo hyvin pitkällä valmisteluiden ja lupaprosessien suhteen, jotta hanke voidaan saattaa valmiiksi 36 kuukauden sisällä avustuksen myöntämisestä. Valmisteilla olevassa asetuksessa tulisi voida käyttää kansallista harkintaa jatkoajan myöntämiselle tuen maksamisessa sellaisissa tapauksissa, joissa hankkeen viivästyminen johtuu tuen saajasta riippumattomista syistä (esim. lupamenettelyt).

Teknologiateollisuus toteaa myös muun muassa, että asetusluonnoksessa on jätetty huomioimatta uusiutuvan energian direktiivin mukainen linjaus nollapäästöisyydestä, kun kyseessä on kestävyyskriteerit täyttävä bioenergia. Kansainvälisten kasvihuonekaasujen laskenta- ja raportointisääntöjen mukaan biomassan polton hiilidioksidipäästöt lasketaan ja raportoidaan energiasektorilla nollana. Tätä periaatetta tulisi noudattaa myös avustuskelpoisuuden tulokannan osalta.

Borealis Polymers Oy:n lausunnon mukaan asetusluonnoksen pykälissä 8 ja 9 määritellyt investointikohteet, joihin avustusta voi myöntää, ovat valitettavan paljon polttoainekäyttöä korostavia. Uusiutuvasta vedystä voidaan polttoaineiden lisäksi varmistaa myös synteettisiä raaka-aineita kemianteollisuudelle. Synteettisten hiilivetyjen jalostaminen materiaaleiksi sitoo hiilen pidemmäksi aikaa kuin polttoainekäyttö. Tästä syystä Borealis esittää, että tekstissä käytettäisiin järjestelmällisesti sanamuotoa "uusiutuvasta vedystä tuotetut raaka-aineet ja polttoaineet".

Carbo Culture Oy toivoo tukiohjelmalta investointitukea biohiilen poistoteknologioille. On tärkeää huomioida, että tuki varataan kaikille teknisille hiilinieluille, ei vain hiilidioksidin talteenotolle. Maa- ja metsätalouden merkittävät sivuvirrat, runsaat maa-alueet sekä paikallinen biohiilen tuotanto mahdollistavat hiilidioksidin varastoinnin Suomessa suuressa mittakaavassa.

Fortum Oyj pitää tukiohjelmalla tarpeellisenä investointiprojektien edistämiseksi ja yksityisen pääoman houkuttelemiseksi, samoin soveltamisalan rajaamista suuriin investointeihin. Avustuksen onnistumisen varmistamiseksi on kuitenkin tärkeää, että Business Finlandilla on riittävät resurssit sekä asiantuntemus hakuprosessin sujuvaksi ja tehokkaaksi toteuttamiseksi. Fortum kiinnittää huomiota avustusten tulevaan lyhyeen haku- ja myöntöaikaan sekä tähän liittyvän viestinnän tarpeeseen.

Fortum kiinnittää myös huomiota vähähiilisen vedyn tukemiseen, joka ei olisi tukiohjelman piirissä. Ottaen huomioon sekä uusiutuvan vedyn että vähähiilisen vedyn merkitys vetytaloudessa tulevaisuudessa, myös nämä investoinnit tulisi ottaa joko tämän tai muun vastaavan tukimuodon piiriin. Lisäksi datakeskusten hukkalämmön talteenotto ja hyödyntäminen lämpöpumpuilla tulisi olla tuettavien investointien joukossa.

Helen Oy katsoo, että kriisi- ja siirtymäpuitteiden jakson 2.6. hankkeissa käytettävää vetyä ei tulisi rajata uusiutuvaan vetyyn, vaan mukana voisi olla myös vähähiilistä elektrolyysillä tuotettua vetyä. Suomen sähköjärjestelmä on jo nyt lähes kokonaan fossiilivapaa vuositasolla, mutta järjestelmässä on ydinvoimalla tuotettua sähköä, joka ei mahdu uusiutuvan vedyn määritelmän alle.

Motiva Oy kiinnittää huomiota vapaaehtoisen energiatehokkuussopimusjärjestelmän keskeiseen rooliin EU:n energiatehokkuusdirektiivin Suomelle asettaman sitovan kumulatiivisen energiansäästövelvoitteen saavuttamisessa sekä direktiivin muiden velvoitteiden täyttämässä kustannustehokkaalla tavalla. Olisi tärkeää, että sopimustoiminnan houkuttelevuus myös energiatukien kohdistamisessa säilyisi kannustimena sopimukseen liittymiseksi myös pienemmille energiankäyttäjille, jotta vapaaehtoisen sopimustoiminnan kattavuus pysyisi korkealla myös seuraavalla energiatehokkuussopimuskaudella vuosina 2026-2035.

Motiva toivoo, ettei tuki teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuuden edistämiseen vaikuttaisi negatiivisesti energiatuen tuleviin myöntövaltuuksiin, vaan että isojen ja merkittävien energiatehokkuusinvestointien rinnalla tuettaisiin myös pieniä toimenpiteitä. Motiva toivoo, että tuessa teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuustoimenpiteisiin

huomioitaisiin pykälissä 4 ja 12, että avustettavissa investoinneissa edellytettäisiin avustuksen saajalta kuulumista energiatehokkuussopimukseen.

Neste Oyj pitää myönteisenä, että hallitus on lisäämässä keinovalikoimaa puhtaan siirtymän hankkeiden tukemiseksi olemassa olevien instrumenttien rinnalle. Neste toteaa, että 12 §:n mukaiseen 36 kuukauden aikarajaan investoinnin valmistumiselle on hyvin lyhyt ottaen huomioon, että soveltamisalaan kuuluisivat merkittävät investoinnit, joiden suunnittelu-aika on pieniä investointeja pitempi, ja että avustusta pitää hakea ennen töiden "alkamista", joka on esityksessä määritelty laajasti.

Neste kommentoi, että 30 000 000 euroa on yksittäisille energiatehokkuusinvestoinneille korkea alaraja, ja myös kustannuksiltaan pienemmät projektit olisi hyvä sisällyttää valtion avustuksen piiriin. Neste ehdottaa rajaksi 10 000 000 euroa.

Esityksessä kerrotaan erityiset edellytykset uusiutuvan vedyn ja uusiutuvasta vedystä tuotettujen polttoaineiden käytölle siten, että energiasisältö on peräisin muista uusiutuvista lähteistä kuin biomassasta. Neste kommentoi, ettei mahdollisia ratkaisuja tulisi rajata vaan sen tulisi sisällyttää myös biomassapohjaiset ratkaisut silloin kun ne mahdollistavat asetuksella tavoiteltavat ilmastovaikutukset.

Outokumpu Oyj pitää ehdotettua tukiohjelmaa tärkeänä. Outokumpu kiinnittää huomiota avustusten myöntämisen lyhyeen ajanjaksoon. Avustukseen oikeuttavien investointihankkeiden suunnittelun tulisi käytännössä olla jo varsin pitkällä. Tämä heikentää mahdollisuuksia niiden päästövähennyspotentiaalia omaavien investointihankkeiden toteuttamisen osalta, joiden suunnittelu ei vielä tällä hetkellä ole riittävän pitkällä.

Teollisuuden tuotantoprosessien osalta Outokumpu toteaa, että suurissa teollisuuslaitoksissa vaadittu päästövähennelmä tai energiankulutuksen väheneminen on lyhyellä aikajänteellä yksittäisellä hankkeella vaikeasti saavutettavissa. Avustuksen saamiseksi tulisi olla hyväksyttävää, että päästövähennelmä saavutetaan myös siinä osassa teollisuuslaitosta, johon investointihanke kohdistetaan, esimerkiksi teollisuuslaitoksen osaston tai toiminnon tasolla.

P2X Solutions Oy pitää tukiohjelmaa tärkeänä. Se edistää myös vetymarkkinan kehittymistä tuemalla teollisuutta vetyyn ja sen johdannaisiin siirtymisessä. Asetusluonnoksen suurin haaste vetyhankkeiden näkökulmasta on verkkosähkön hyödyntämisen rajaaminen mallin ulkopuolelle. EU:n vähähiilistä vetyä koskeva delegeoitu säädös on parhaillaan lausunnoilla, ja vetymarkkinoiden lopputuotteet ovat laajenemassa tiukimmat kestävyyskriteerit täyttävistä RFNBO:ista vähähiilisiin tuotteisiin. RFNBO:iden tuotantopotentiaali on vähähiilisiä tuotteita rajatumpi, minkä vuoksi tuotannon skaalaminen teollisuuden edellyttämälle tasolle on haastavaa. Puhdas verkkosähkö on yksi Suomen suurimmista kilpailueduista. P2X Solutions pyytää, että esitystä arvioidaan uudelleen tältä osin.

Suomen Malminjalostus Oy pitää asetusalunosta ja sen sisältämää esitystä merkittävien investointihankkeiden tukemisesta erittäin tervetulleena. Suomen Malminjalostus kuitenkin esittää, että tukikelpoisen investoinnin alarajaksi asetettaisiin korkeampi esimerkiksi 100 miljoonaa euroa ja että avustus kohdistuisi vain kokonaan uusien tai toimintaansa merkittävästi laajentavien teollisuushankkeiden tukemiseen (asetusluonnoksen luvun 3 mukaiset investoinnit ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen kannalta strategisilla aloilla), koska tällaisissa hankkeissa rahoitusriski ja tukirahan vaikuttavuus on suurin (vaikutukset työllisyyteen, vientiteollisuuden kilpailukykyyn ja kasvihuonekaasujen vähentämispotentiaaliin). Teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuustoimenpiteisiin myönnettävän tuen osalta sopiva instrumentti olisivat hallituksen suunnittelemat verohelpotustoimet.

Suomen Malminjalostus katsoo myös, että asetukseen tulisi lisätä ehto, että rahoitettavien hankkeiden töiden tulee alkaa viimeistään 12 kuukauden sisällä myönteisen rahoituspäätöksen saamisesta. Muutoin on riskinä, että tukea varataan hankkeisiin, jotka eivät valtiontuesta huolimatta toteudu.

Valio Oy pitää hyvänä, että hallitus käyttää tukipolitiikkaa investointien edistämiseen. Ehdotuksen mukaista avustusta voisi Suomessa kuitenkin käyttää vain harvan toimialan yritykset. Investointihyötyksen käyttökelpoisuus niin tuotantoprosessien vähähiilistämiseen kuin energiatehokkuustoimenpiteisiin liittyen on vähäinen johtuen ehdotuksen korkeasta investointikustannusten alarajasta ja ehdosta, että ettei tuki ei saa johtaa tuotantokapasiteetin kasvattamiseen. Investoinneilla haetaan usein

samalla myös tuotantokapasiteetin kasvun mahdollisuutta. Valio katsoo, että investointikustannusten alaraja 30 miljoonaa euroa on liian korkea ja alarajaa tulee alentaa merkittävästi. Valio pitää tuen käyttöönottoaikataulua hyvin tiukkana.

Valio pitää erityisen tärkeänä, että uusiutuvan energiaan tuotantoon tai varastointiin liittyvät biokaasuinvestoinnit sisältyisivät investointiavustuksen piiriin.

Valmet Oyj pitää hyvänä tavoitetta vähähiillistää teollisuuden tuotantoprosessit ja edistää niiden energiatehokkuutta. On kuitenkin tärkeää, että tämä tapahtuu teknologianeutraalilla tavalla ja johdonmukaisesti voimassa olevia säädöksiä tulkiten - asetusluonnos ei noudata tätä linjaa, kun tuki vähähiillistämiseksi kohdistetaan sähköistämiseen ja uusiutuvan vedyn hyödyntämiseen.

Uusiutuvan energian direktiivi määrittää EU:n tasolla sen, milloin bioenergia katsotaan nollapäästöiseksi ja milloin ei. On kestävämpää, että asetusluonnoksessa esitetään tämän kanssa ristiriitaisesti, että kasvihuonekaasupäästöjen vähenemistä tarkasteltaessa lähtökohtana olisi "biomassan poltosta aiheutuvat todelliset päästöt". Millä perusteella bioenergian päästöt olisivat kestävyyskriteerien täyttyessä energiaa tuotettaessa nollapäästöiset mutta tukiperusteita laskettaessa eivät? Biomassan päästöt on jo kertaalleen huomioitu maankäyttösektorilla ja laskettu kasvihuonekaasuintentaarioon, mikä tekee tavoitteen vähähiillistämistä "biomassan todellisten päästöjen perusteella" kyseenalaiseksi.

Vantaan Energia Oy katsoo, että investointitukiohjelman soveltamisala tulisi yhtenäistää hallituksen esittämän lain eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä kanssa. Lakiesityksessä verohyvityksen saaminen on komission tiedonannon (2023/C 101/03) 2.5.1. artiklan mukaisesti myös mahdollista energian ja lämmön varastointihankkeille. Komission tiedonannon jakson 2.8. soveltamisen osalta Vantaan Energia painottaa, ettei pelkän tuotantokapasiteetin edistäminen ei riitä varmistamaan hiilen talteenotto-, hyödyntämis-, ja varastointihankkeiden toteutumista Suomessa. Myös hiilidioksidin talteenotto-, hyödyntämis-, ja varastointihankkeet tulisi sisällyttää investointiavustuksen piiriin.